



**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

II. Quem effectum habeat Indulgentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

solutionem, & remissionem. Secundò, quia etiam homo privatus posset concedere Indulgentias, applicando suas satisfactiones alteri, & solvendo pro illo, quod tamen nemo concedit: quia ille solvit quidem, ut Deus absolvat; non tamen ipse absoluit. Tertiò, quia hic actus requirit potestatem in subdito: ergo non est mera solutio, ad hanc enim nulla iurisdictio requiritur. Quartò, quia Pontifex, ut Vicarius Christi, utrumque facit; scilicet, offert pretium ex thesauro pro illo debito; & rursus nomine Dei, cuius Vicarius est, acceptat solutionem illam, & virtute illius liberat debitorem: ad utrumque enim potestatem accepit, nec sufficeret potestas ad primum sine potestate ad secundum: quamvis enim offerret pretium ex Christi satisfactionibus, & Sanctorum; si tamen Deus nollet eam solutionem acceptare, debitor non liberaretur: utrumque ergo facit, solvit, quatenus habet thesauri claves; & absoluit, quatenus est Vicarius Dei, cuius nomine acceptat illam solutionem.

Dices, seipsum non potest absolvere; & tamen ipse lucrari potest Indulgentias: ergo non aliter, quam solvendo pro se. Concedunt aliqui in ordine ad seipsum. Sed melius negatur antecedens: nam, licet iurisdictio cum potestate ligandi non sit ad ipsum; potestas autem merè liberandi alieno nomine non est, cui non possit esse. Itaque Pontifex nomine Christi aperit thesaurum, & offert pretium pro suo debito: rursus idem, ut Vicarius Dei, & eius nomine acceptat solutionem oblaram, & seipsum à debito liberat. Sicut, si aliquis debitor Petri ab eodem procurator constitutus offerat sibi pro debito pecunie frumentum, v. g. rursus ipse, ut Petri procurator, acceptet solutionem frumenti, & Petri nomine liberet se à debito pecunie; tunc solvit debitum, & simul Petri nomine absoluit se, acceptando solutionem illam.

Secunda verò pars, quod attinet ad defunctos, probatur quia, sicut nō accepit potestatem ad eos pascentes, sed solum oves, quæ sunt in hac vita, & in hoc onili, cuius ipse est pastor; ita non accepit potestatem ad eos ligandos, aut absolvendos, solum enim potest absolvere, & ligare super terram: non potest ergo absolvere eos, qui sub terra sunt: quare Indulgentia eis concessa erit solutio, non absolutio: quomodo autem possit solvere pro iis, qui non sunt de suo onili, dicemus inferius *sect. 5.*

SECTION II.

Quem effectum habeat Indulgentia?

Constat ex dictis, effectum Indulgentiæ esse remissionem pœnæ debitæ. Circa hoc tamen plura occurrunt dubia. Primum est, an hæc remissio sit solum in foro Ecclesiæ; an etiam in foro Dei, ut Deus etiam non exigat ampliùs pœnam debitam pro illo peccato. Certum est in primis, posse Ecclesiam remittere pœnam illam, etiam in foro Dei: quod de fide esse, docet Suarez *disp. 50. sect. 2. n. 2.* Aliqui tamen antiqui dixerunt, de facto per Indulgentias non relaxari pœnam in foro Dei; sed solum obligationem implendi pœnitentiam iniunctam. Communis tamen, & certa Doctorum sententia est, relaxari etiam ipsam debitum pœnæ coram Deo. Quia, cum non desit potestas, & verba hoc significant; non debent aliter explicari, maximè in sensu absurdo: esset enim absurdum, relaxari solum debitum implendi pœnitentiam, relinquendo debitum pœnæ, cum

esset vtilius pœnitenti implere pœnitentiam ad redimendam pœnam: quod videtur esse contra Tridentinum *sess. 15. decreto de indulgentiis*, ubi definitur, in indulgentiarum usu populo Christiano esse maximè salutarem. Quia, nimirum, obligatio illa auferitur per subtractionem materiæ, seu solvendo pro debita pœna: qua solutione posita, homo manet liber ab illo debito, etiam coram Deo. Alioquin, si à sola obligatione implendi pœnitentiam liberaretur, frustra requireretur thesaurus Ecclesiæ, ex quo Indulgentiæ concederentur: nam ad tollendam obligationem præcepti, non quidè thesaurus, sed potestas requiritur. Denique, nec fortasse potest Pontifex, saltem extra Sacramentum Pœnitentiæ, relaxare obligationem implendi pœnitentiam directè: quia in illo foro Confessarius est Index supremus, cuius sententia renocari non potest ab ullo homine, nisi ab æquali in eodem foro: potest ergo Pontifex solum indirectè relaxare illam obligationem, solvendo pro illo debito pœnæ, quo ablato, cessat obligatio pœnitentis satisfaciendi pro illo debito, quod iam est plene solutum pretio sibi ex Ecclesiæ thesauro dato.

Secundò dubitatur, an de facto, per Indulgentias, quæ sunt in usu, remittatur pœna solum correspondens pœnitentiis à Confessario iniunctis; an etiam pœna correspondens aliis peccatis, pro quibus pœnitentia iniuncta non est. In quo puncto est prima opinio multorum, qui dicunt, solum remitti pœnam, pro qua pœnitentia iniuncta fuit. Ita docet Caiet. *Opusc. de Indulg. ad l. c. 2. & 7.* Petrus de Soto *lect. 2.* Durand. Palud. & Adrian. apud Suarez *disp. 50. sect. 3. n. 2.* Fundamentum præcipuum desumitur ex verbis illis apponi consuetis in eiusmodi Indulgentiis, scilicet, *ex pœnitentiis iniunctis*: quæ verba, licet hodie non semper apponantur, retinetur tamen sensus, dum Pontifex concedit tot annos, vel tot quadragenas, vel tot dies Indulgentiæ, qui dies, vel anni correspondunt illis, qui iuxta antiquos Canones pœnitentiales imponebantur, & taxabantur ad pœnitentiam agendam. Vnde infert Caiet. idem esse dicendum, etiam si concedatur Indulgentia plenaria: quia semper intelligitur in eadem materia, scilicet, totius pœnæ correspondens pœnitentiis iniunctis. Vnde rursus infert, quoddam ex Indulgentia plus commodi accipit ille, cui grauioribus pœnitentiis imposita erant à Confessario, quam si leniores fuissent impositæ: quare deberet prius petere, grauioribus pœnitentiis sibi impositi, ut postea per Indulgentiam à grauioribus pœnis illis correspondente liberaretur.

Secunda sententia docet, Indulgentiæ effectum de facto ad utramque pœnam extendi, nec limitari ad pœnitentias iniunctas; quam tenent plures, quos refert, & sequitur Suarez *dicta sect. 5. n. 14.* qui vult, id locum habere, etiam si expresse apponantur verba illa, *de pœnitentiis iniunctis*: quia hæc non sunt restrictiva, sed ampliatiua, ut sensus sit, *etiam de pœnitentiis iniunctis*: quia difficilis est liberare à pœna illis pœnitentiis correspondente: tunc, quia facilius est remittere pœnam ante sententiam latam, quam post illam, tunc etiam, quia facilius soluitur vnum vinculum, quam duplex, quale est iam ex debito pœnæ, & ex præcepto Confessarii. Denique, quia probabile est, quoddam, cum pro aliquibus peccatis pœnitentia imposita est, si ante illam impletam satisfaciatur ex opere operantis, illa satisfactio prius extinguit debitum pœnæ pro aliis peccatis, quam pro illis, pro quibus facilius iam potest satisfacere ex opere operato per pœnitentiam sacramentali

8.
An solum sit
respondens
pœnitentiis iniunctis

9.

7.
An possit in
foro Dei.

lem sibi impositam: ergo idem credi debet de Indulgentia, hanc prius, & facilius extinguere debitum pro aliis peccatis, quam pro illis, pro quibus iam est satisfactio sacramentalis imposita, à quo debito facilius iam poterit homo se ex opere operato, liberare. Illa ergo verba debent intelligi in sensu ampliativo, nec excludunt remissionem alterius pœnæ: quia beneficium Principis largissime interpretandum est quando non est in alicuius nomenclaturum.

10. Tertia sententia mediâ docet, quando adduntur verba illa, *de iniunctis pœnitentiis*, veram esse primam sententiam: quando Indulgentia absolute conceditur sine illis verbis, locum habere secundam sententiam. Hanc tenent Navarrus, Dominicus Soto, Ledesma, Corduba, apud Suarez *num. 3.* & ita effectum Indulgentiæ declarasse dicitur Pius V. priusquam interrogatus, ut quando absolute pronunciantur, extendantur etiam ad pœnitentias non iniunctas, ut refert Bellarm. *lib. 1. de Indulg. cap. 7.* Unde, sicut Calet. consulebat, ut pœnitens procuraret, sibi prius imponi gravissimas pœnitentias, à quibus postea per Indulgentias liberaretur: ita in hac sententia consulunt eius Auctores quando Indulgentiæ sunt de iniunctis pœnitentiis: quia tunc quò graviiores pœnitentiæ impositæ fuerint, eò maius pœnæ debitum per Indulgentias solvetur. Et quidem hæc sententia cum aliqua limitatione mihi etiam placet.

11. Pro cuius explicatione aduerto, olim Indulgentiarum usum magna ex parte fuisse introductum propter gravissimas pœnitentias, quæ iuxta Canones pœnitentiales pœnitentibus imponebantur, quæ videri possunt in Sacerdotali Romano antiquo, ubi ex Guillelmo Durando latè referuntur pœnitentiæ singulis peccatis imponendæ; quæ olim à fidelibus magno fœnore observabantur: postea verò, deficiente fœnore, cœperunt paulatim Pontifices concedere Indulgentias de iniunctis pœnitentiis, remittendo vel annos, vel quadragenas, vel dies aliquot ex illis, qui pro pœnitentia iniungebantur. Unde negari non potest, quòd intentioni concedentis esset minuire, vel moderari onus pœnitentibus iniunctum, quod propter suam fragilitatem ferre non poterant: quare illæ Indulgentiæ ad illas solum pœnitentias referri videbantur. Cum ergo hic esset finis concessionis, non est, cur dicamus, per illam remitti potuisse pœnam aliam, quæ sub illa intentione non comprehendebatur. Quamvis enim ex parte sua facilius posset auferri pœna aliunde debita, ut contendit Suarez, non tamen erat tanta necessitas illam auferendi, nec attendebatur solum ad liberandum pœnitentem à reatu pœnæ, sed etiam ad liberandum illum ab obligatione gravissima implendi illas pœnitentias, quas ob defectum fœnoris difficile erat implenturus, cum maiori periculo peccandi contra præceptum Confessarii. Nec in hoc casu locum habet regula, ut cui conceditur plùs, concessum intelligitur minùs; sicut, si aliquis dispensetur in voto castitatis propter maius violationis periculum, non idè censetur dispensatus in voto ieiunandi, quod leuius est. Regula enim illa intelligi debet, quando minus est annexum, vel inclusum in maiori; quod conceditur, ut dispensatus ad Sacerdotium, intelligitur dispensatus ad omnes Ordines inferiores, ut notat Thom. Sanchez *lib. 8. de matrim. disp. 1. num. 2. c.* Unde non videtur exemplum, quod affert Suarez *sect. 3. num. 14. de facultate absolventi à reservatis*, in qua includitur facultas absolventi à non reservatis; hæc enim facultas necessaria est ad illam aliam, cum non possit absolvi

pœnitens à reservato, quin absolviatur etiam à non reservato. In nostro autem casu nulla est conplexio inter liberationem à voto debito, & liberationem ab alio. Aliunde verò non procedit eadem ratio concessionis, cum finis fuerit diversus, scilicet, liberare ab obligatione contracta circa votum, & non circa aliud, à qua obligatione non poterat, ut *suprà* dixi, liberare Pontifex directè, sed indirectè, remittendo pœnam, ob cuius debitum impositum fuerat à Confessario præceptum exhibendi talem pœnitentiam.

Videtur Suarez *ibi n. 15* quia vel illa remissio intelligitur de pœnitentiis non implentis, vel de omnibus. Si dicat primum, ergo melioris conditionis est, qui negligens fuit in pœnitentiis implendis. Si dicat secundum: ergo vel nihil remittitur, cum iam fuerit satisfactum per pœnitentiam, vel debet remitti pœna æqualis aliunde debita pro aliis peccatis, quod est iuxta contrariam sententiam. Respondetur, intelligi de reatu pœnæ rólante ob peccata, pro quibus pœnitentiæ impositæ sunt, & illæ non sunt impletæ, siue per oblivionem, siue per negligentiam, siue quia tempus nonnumquam præterierat, quo impleri potuisset. Nec novum est, quòd eiusmodi concessionis minus proficit diligentioribus: nam, quando per Indulgentiam conceditur facultas committendi vota; ille, qui vota sua impleverat, nihil lucri habet ex illo favore; ille autem, qui non impleverat ob negligentiam, vel aliam causam, finit illa facultate, imò propter eiusmodi personas minus diligentes fuit eiusmodi concessionis, ut liberentur à periculo, quod ob fragilitatem, vel negligentiam suam possunt incurrere.

Hinc rursus infero, etiam nunc, quando Indulgentiæ conceduntur cum eadem clausula, *de pœnitentiis iniunctis*, intelligi in eodem sensu: quia eadem verba usurpari videntur in suo sensu, in quo prius usurpabantur. Nec obstat, quòd nunc non soleant iam illæ pœnitentiæ, iuxta antiquos Canones, imponi: atque adeò vanæ, & inutiles videantur illæ Indulgentiæ.

Respondetur enim, adhuc hodie viles esse, & habere posse summum effectum: admitti enim potest in favorem secundæ sententiæ, verba illa non adstringi ad pœnitentias solum reipla à Confessario iniunctas; sed extendi posse ad pœnitentias, quas, per se loquendo, debuisset imponere, & quæ iam per Canones impositæ sunt, licet per accidens ob impotentiam, vel fragilitatem pœnitentis Confessarius noluerit ad eas obligare: nam aliquo modo iam illæ pœnitentiæ sunt iniunctæ, scilicet ab homine, vel saltem à iure. Quare, qui eas à Confessario per accidens non accepit sub obligatione, poterit adhuc per Indulgentias liberari ab illo onere radicali, & debito, quod ex lege habebat subeundi illam obligationem; & hoc iuxta mensuram correspondentem Canonibus antiquis. Liberabitur etiam à pœnitentiis de facto iniunctis iuxta numerum dierum, v. g. ad quorum pœnitentiam de facto fuit obligatus à Confessario: ut, si accepit pœnitentiam ieiunandi, vel recitandi septem diebus liberabitur ab hoc onere per Indulgentiam septem dierum. Nam Canonibus antiquis statuentes pœnitentiam centum dierum, v. g. pro aliquo peccato, non ita determinabant modum pœnitentiæ illis diebus peragenda, ut non relinquerent hoc magna ex parte arbitrio Confessarii: in circumstantiis præsentibus indicantur: ut notatur sæpius in eodem Sacerdotali Romano. Quare, si nunc Confessarius imponit recitationem Coræ per centum dies; illa reputari potest pœnitentia

centia centum dierum, etiam iuxta antiquos Canones, & illa poterit auferri per Indulgentiam centum dierum.

Dices: si reuera iam hodie non imponitur obligatio ad illas graues poenitentias, consequens est, ut iam hodie non sit maior ratio liberandi ab illis, quam ab aliis poenis debitis ob alia peccata; atque ideo non debet limitari concessio ad illas, cum ex se æque, vel magis facilis sit condonatio aliarum. Respondetur ex dictis, licet hodie cesset per accidens, & ex parte ratio illa: non tamen cessare per se, & in totum: nam, per se loquendo, ut diximus, adhuc deberent obligari poenitentes ad illas poenitentias, nisi per accidens Confessarii excusarentur propter fragilitatem nostram, & prudentem timorem reddendi confessionem odiosam: quare deseruunt illæ Indulgentiæ ad excusandos directè, & per se eos, qui per accidens solum excusarentur. Deinde manet etiam ex parte adhuc illa ratio: quia, licet non imponantur illæ antiquæ poenitentia: imponuntur tamen communiter grauioribus poenitentia: pro peccatis grauioribus, & pro illis viles sunt Indulgentiæ de poenitentia iniunctis: quia contingit etiam nunc imponi poenitentiam plurium dierum, & ad annos etiam pro aliquibus grauioribus peccatis. Adde, etiam nunc poenitentias omnes, quæ poenitentem grauant, & de quibus periculum est, ne impleantur, esse, quæ pro peccatis mortalibus imponuntur, nam pro venialibus leuissimæ sunt: cum autem omnia peccata mortalia, per se loquendo, clauibus subiciantur, & pro illis imponatur poenitentia, & pro omnibus essent poenitentia præscriptæ in antiquis Canonibus; idem est concedere Indulgentiam de poenitentia iniunctis, ac concedere Indulgentiam de poenis quæ pro mortalibus remissis debentur. Quare, cum Indulgentiæ potissimum introductæ sint ad subleuandos eos, qui peccatorum pondere grauari, parum poenitentia, & satisfactionis exhibebant; debuerunt potissimum introduci ad subleuandum hominem à poena debita ob peccata mortalia, à quibus magis grauari poterat, & ideo addebatur illa clausula, de poenitentia iniunctis, ut remedium applicaretur maiori necessitati, scilicet poenæ debita pro mortalibus: licet etiam extendi possint ad poenas pro venialibus debitas, pro quibus etiam poenitentia imposita sint; præsertim cum dixerimus supra, posse obligari hominem sub peccato mortali ad poenitentiam grauem impositam pro venialibus. Merito ergo moderni etiam Pontifices verba illa retinuerunt: & Paulus III. illa etiam clausula vñs est concedendo septem annos, & toridem quadragenas de iniunctis poenitentia: iis, qui Ecclesias, & alia pia loca nostræ Societatis in diebus Natiuitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Corporis Christi, diebus Veneris, & Dominicis totius anni, ac quadragenalibus visitauerint, & ibi semel *Pater, & Ave* recitauerint; & verbum Dei, si in illis prædicetur, deuotè audierint, ut constat ex eius Bulla, quæ habetur in nostro Bullario.

Cæterum, licet hæc ita sint, & verba illa, de iniunctis poenitentia: non sint otiosa; adhuc cum secunda sententia dicendum videtur, quando ea verba non adduntur, concessionem esse vniuersalem, & indifferentem ad poenam etiam pro aliis peccatis debitam: quia, cum potestas in concedente non desit, & verba concessionem non limitent; non est, cur nos eam limitemus. Ad quod affertur possunt argumenta alia. Primum ex Bonifacio VIII. in *Extrauag. Anisquorum, de poenis, & remissis*, in qua plenariam Indulgentiam concedit

P. Ioan. de Lugo de Poenitentia.

visitantibus illo anno. quindecim diebus Basilicas Petri, & Pauli: quam Indulgentiam adeo vniuersalem intellexit, ut dixerit, se intelligere cum omni vniuersalitate possibili: adeo ægrè tulit, quod Confessarij eo anno poenitentias iniungerent lucratibus illud Iubilæum, ut refert Glossa, ibi, cuius Auctor dicit, se id à Pontifice audisse: & videri potest etiam Palud. in 4. distinct. 20. q. 4.

Secundò probari potest ex alia forma concedendi Indulgentias verbis generalissimis, quantum clauis se extendunt; quam Caiet. negare non potuit, sed conatur explicare. Re tamen vera, si potestas semel conceditur, verba illa ad omnem poenam, in quantum fieri potest, se extendunt. Tertiò, quia de facto conceduntur aliquæ Indulgentiæ non imponentes vñlo modo confessionem eorum peccatorum, pro quibus conceduntur. Talis est illa, quæ Leo X. concessit Minoribus, ut recitantes diuinum Officium per librum, consequantur remissionem dimidiæ partis peccatorum commissorum illa die: quod intelligi debet de peccatis commissis vsque ad tempus illud, quo Officium recitantes, Indulgentiam consequuntur: non potuerunt autem prius accipere à Confessario poenitentiam pro omnibus illis peccatis futuris; & similes aliæ Indulgentiæ plures inueniuntur, quæ confessionem non poterant supponere.

Argumenta, quæ Caiet. affert pro se, solum probant, aliquando concedi Indulgentias de iniunctis poenitentia: quod nos concedimus; sed non ideo debet in omni concessione subintelligi alia clausula. Vrget contra hoc: quia consentaneum rationi est, ut Index Ecclesiasticus non iudicet, nisi de delatis ad suum iudicium, & non remittat poenas, nisi peccatorum, quæ ad iudicium confessionis delata sunt. Ad hoc tamen bene respondet Suarez *sect. 5. num. 13.* forum sacramentale distingui omnino à foro Indulgentiarum, in quo Pontifex nullo modo procedit ex actis in illo alio foro confessionis.

Obiicit deinde ex cap. cum ex eo, de poenis, & remissis. vbi permittitur Episcopis, quod in certis casibus possint, de iniunctis poenitentia: quadraginta dierum Indulgentiam concedere: & addit Pontifex, quod ipsi Summi Pontifices, qui plenitudinem potestatis habent, eiusmodi moderationem seruare consueverint: ergo Pontifex non solet, nisi de iniunctis poenitentia: Indulgentias concedere. Pater Suarez n. 20. respondet consequenter ad suam sententiam, per illa verba non fuisse limitatam facultatem Episcopis ad solas poenitentias iniunctas; sed potius ampliata, ut possint concedere illum numerum etiam de iniunctis poenitentia: Quod probat, quia alioquin dicendum esset, solum coarctatam fuisse Episcopis facultatem concedendi Indulgentias quadraginta solum dierum, quoad poenitentias iniunctas, quoad alias verò poenas relictam illis potestatem, quam habebant.

Cæterum hæc instantia parum vrget: nam, si textus ille attentè legatur, reducit totam facultatem antiquam Episcoporum ad mensuram, & modum ibi designatum: neque etiam ex illis verbis colligere poterit Caiet. quod Episcopi non possint, nisi de iniunctis poenitentia: Indulgentias concedere: tres enim casus ibi distinguuntur, in quibus Episcopus possit Indulgentias concedere, Primus est, quando dedicat Basilicam aliquam: & tunc sine vlla restrictione ad iniunctas poenitentias dicitur, quod possit concedere Indulgentiam vñs solum anni. Secundus casus est, pro anniuersario eius Dedicationis festo: & tunc dicitur, posse concedere quadraginta dies de iniunctis poenitentia: Tertiò denique dicitur, in aliis casibus, in quibus aliquoties

18.

19.

Tres casus
in quibus
Episcopus po-
test concedere
Indulgentias.

BB b solent

solent concedere Indulgentias, non debere excedere illum quadraginta dierum numerum: nihil tamen dicitur de pœnitentiis iniunctis. Denique additur, Romanum Pontificem hanc moderationem observare consuevisse: ex quibus non habetur, quod Episcopus non possit, nisi de iniunctis pœnitentiis, Indulgentias concedere. licet in illo peculiari casu de anniversario festo Dedicationis illa moderatio adhibeatur.

20. Quamvis autem ex vi illorum verborum non videatur colligi limitatio Episcopi ad Indulgentiam de solis pœnitentiis; aliunde tamen probabile mihi est habere illam limitationem: quia formula illa concedendi annum, dies, quadagenas, videtur introducta à principio ad remissionem tantæ, vel tantæ pœnitentiæ iniunctæ: cum verba illa non possint significare annos, vel dies Purgatorij; sed pœnitentiæ Canonibus statutæ: quare illa remissio videtur directè terminari ad tantam pœnitentiam iniunctam, siue ab Episcopo, siue à Summo etiam Pontifice usurpetur. Quare, cum Episcopis solum permittatur in illis casibus concedere annum, vel quadraginta dies Indulgentiæ, videtur esse in ordine ad tempus pœnitentiæ iniunctæ, prout olim communiter concedebatur: nec necesse est, quod Episcopus in confessione id exprimat, si verba ipsa ex se id significant. Ex hoc tamen non fit, quod Summus Pontifex non concedat vnquam, nisi de pœnitentiis iniunctis, sicut, neque ex limitatione illa sequitur, quod Pontifex non soleat vnquam Indulgentiam plenariam concedere; sed solum quadraginta dierum, vel vnius anni. Dicitur ergo, quod Romanus Pontifex illam moderationem solebat usurpare: quia tunc non nisi raro aliter, quam illa communi formula, & moderatione solebat concedere.

An, qui lucratur Indulgentiam, maneat in conscientia liber ab implenda pœnitentia sibi imposta?

21. EX hæcenus dictis sequi hoc videtur: si enim Indulgentia liberat à reatu pœnæ debitæ, pro quo debito fuerat imposita satisfactio sacramentalis; consequens est, ut cessante illo debito, cessare etiam debeat obligatio ad satisfactionem: idè enim diximus, Pontificem liberare posse indirectè ab obligatione ad pœnitentiam, quatenus per Indulgentias tollit materiam, in qua fundabatur illa obligatio. P. Suar. *suprà*, disp. 38, sect. 10. n. 10. dicit, hodie raro, vel nunquam licere omittere pœnitentiam iniunctam propter Indulgentiam susceptam; quia, cum adèd exiguæ pœnitentiæ imponantur, vix sufficiunt per modum medicinæ: quare, licet cesset necessitas satisfactionis; non cessat necessitas medicinæ sub qua etiam ratione impositæ sunt. Quam sententiam multi Recentiores sequuti sunt.

22. Communis tamen sententia, (si fallor,) antiquorum, & Recentiorum simpliciter, & vniuersaliter affirmat, liberari pœnitentem ab obligatione implendi pœnitentiam. Quam videtur expressè docere S. Thom. in 4. *distinct.* 20. *quest.* 1. *artic.* 3. *questiunc.* 1. ubi solum dicit, esse de consilio, pœnitentiam implere, quando quis lucratur Indulgentiam. Eodem modo loquitur Nanarrus §. in *Lentico*, notab. 21. num. 43. & 44. Sylu. *verb.* *Indulgentia*, num. 23. Angelus *ibi*, num. 1. in fine. Armilla *ibi*, num. 12. & 17. Et quidem Theologi generaliter, & absque vlla distinctione dicunt per Indulgentias tolli obligationem implendi pœnitentias. Videatur Vigner. *cap.* 16. §. *vers.* 2. r. Alex.

Alens. 4. p. q. 2. *membr.* 1. *art.* 1. Bonavent. in 4. *dist.* 20. *art.* 1. q. 2. Arget *ibi*. q. *unic.* *art.* 4. Richard. *art.* 1. *quest.* 1. Durand. *quest.* 4. n. 9. Palatinus *disp.* 3. *pag.* 432. *col.* 2. Palud. *quest.* 4. Adrian. *quest.* de *Indulgent.* §. de *mat.* *Indulgent.* Valent. *lib.* de *Indulgent.* cap. 2. & 6. Valquez *quest.* 94. *art.* 2. *dub.* 3. num. 1. Coninch in *presenti*, *disp.* 12. *dub.* 3. in fine, & ceteri communiter.

Probatur primò ex dicto, *cap. cum ex eo in fine de pœnit. & remiss.* ubi Innocent. III. dicit, per in. *tauer.* *discretas*, & *superfluas Indulgentias satisfactiones sacramentales enervari*. Ergo idèd, quia auferuntur obligatio implendi pœnitentias: alioquin, si manet obligatio implendi illas, saltem ratione medicinæ, nihil prorsus enervabitur satisfactio. Secundo probatur hoc ipsum clarè ex Bonifacio VIII qui, ut refert Glossa in *prædicta Extravaganti, Antiquorum, de pœnit. & remiss.* nolebat, Confessarios imponere aliquam pœnitentiam iis, qui Inbilum anni sancti lucrabantur: quia, nimirum, satisfactioe alia non indigebant. Tertiò denique à priori ratio est, quia Confessarius imponit pœnitentiam, vel pœnam, ad satisfaciendum pro peccato: ergo sublato debito totius pœnæ, prout fit per Indulgentiam, cessat omninò fundamentum illius obligationis: sicut, si condonaretur à Principe pœna debita pro aliquo crimine, eo ipso cessaret obligatio imposita per sententiam Iudicis ad pœnam aliquam pro illo delicto subeundam.

Dicunt, pœnitentiam non solum imponi ad satisfaciendum; sed etiam in medicinam, & remedium ad præcavendum in futurum, ut colligitur ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 8. Ergo, etiam si cesset per Indulgentiam obligatio satisfaciendi pro peccato, potest obligare pœnitentia, quatenus imposita fuit, ut medicina. Respondetur, imponi quidem frequenter etiam ut medicinam: Confessarius tamen non potest obligare, nisi quatenus illam imponit in pœnam peccati. Sicut, licet Index debeat procurare, quod pœna delinquentis sit talis, ut simul sit medicina in futurum; non tamen posset imponere illam pœnam, nec verberare eum, si pœna fuisset à Principe condonata. Sic Sacerdos, qui simul est Medicus, & Index, potest punire peccata imponendo pœnam pro illis; quia, quia Medicus est, debet simul curare, quod sit talis, ut sit etiam remedium, & medicina in futurum. Ceterum, si pœna totaliter condonetur, non potest obligare ad medicinam: quia Medicus, ut Medicus, non obligat, sed consultat. Quod semper intelligitur de medicina non simpliciter necessaria ad vitanda peccata futura: posset enim pœnitens in aliquibus circumstantiis, propter suam dispositionem, & necessitatem, indigere aliquo remedio ad vitandum periculum peccati: & tunc Indulgentia non tolleretur hanc obligationem: quia hæc obligatio non oritur ex præcepto Confessarii; sed ex iure ipso naturali, quo obligatur homo ad vitandum peccatum suum futurum, & per consequens ad vitandum remedium, quod censetur moraliter necessarium ad vitandum peccatum: quam obligationem Confessarius non imponit, sed declarat. Loquendo autem de obligatione noua, quam Confessarius imponit, illa solum provenit à potestate iudiciaria, qua potest punire, & ligare obligando ad pœnam.

Nec Concilium Tridentinum illo *cap.* 8. aliud insinuat: non enim dixit, Sacerdotem posse obligare præcipiendo medicinam, ut talis est; sed dicit Sacerdotem debere curare, ut pœnitentia non solum sit medicina in futurum; sed etiam in vindictam præteriti. Nam claus, inquit, Sacerdotum, non

non ad soluendum duntaxat, sed & ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres, & credunt, & docent. Quæ ratio potius ostendit, non posse Sacerdotem obligare, nisi quatenus imponit penitentiam, vt penam: si enim ligat etiam imponens vt medicinam, ineptè argueret Concilium probans, debere Sacerdotem non solum imponere medicinam; sed etiam penam: quia habet potestatem etiam ligandi: qui arguendi modus, vt subsistat, supponit, potestatem ligandi non exerceri, quatenus medicina imponitur.

26. Confirmatur: quia, si condonata penam, Sacerdos adhuc obligaret ad ieiunium per modum medicinæ, peto, an illud ieiunium deberetur, vt satisfactio sacramentalis, quæ sit pars Sacramenti, vel non. Vt satisfactio deberi non potest: quia qui nihil iam debet pro peccatis, non potest obligari ad soluendum; nec potest puniri à Iudice ille, cui condonata est penam: ergo illud ieiunium non imponitur vt satisfactio: ergo non erit pars integralis Sacramenti. Ex hoc autem inferitur, nec posse imponi vt puram medicinam: quia inauditum est, quod penitens ex mero præcepto Confessarij obligetur ad aliquid, quod, si ponatur, non possit esse pars integralis Sacramenti: omnes enim dicunt, satisfactionem sacramentalem, quæ est tertia pars huius Sacramenti, esse illa opera, quæ Confessarius penitenti imponit. Dicitur quidem aliquando Confessarius obligare penitentem ad restitutionem, vel ad relinquendam occasionem proximam: illa tamen est loquutio impropria, vt constat, quia Confessarius non obligat, sed declarat penitenti obligationem, quam iam habet; & negat absolutionem, dum suæ obligationi non satisfaciit. Obligatio autem propria, qua Sacerdos obligare potest, apud omnes conuenitur cum impositione penitentiae, quæ est pars integralis huius Sacramenti. Cum ergo, posita Indulgentia, non possit obligari penitens ad aliam satisfactionem exhibendam, consequens est, vt nulla obligatio Confessarij manere possit.

27. Dices iterum: Manebit adhuc obligatio implendi penitentiam, saltem propter reuerentiam Sacramenti, & eius integritatem, ne maneat Sacramentum imperfectum sine vna parte integritati. Sed contra hoc est: quia, vt optime notat, & fatetur ipse, Suarez in presenti, disputat. 50. sect. 1. num. 7. hoc Sacramentum non postulat hanc integritatem satisfactionis, nisi propter hunc effectum satisfaciendi pro penam, & idè illo conuenit, non est contra reuerentiam Sacramenti, quod illa integritas omitatur. Imò addit idem Suarez, cum hoc Sacramentum sit iudicium iustum, ex se postulare, vt non exigatur satisfactio ab eo, qui vel debitum iam soluerat, vel remissionem debiti consequutus est.

28. Instabit aliquis: quia, si per Indulgentiam aufertur omnino obligatio implendi penitentiam impositam: ergo, etiam penitens velit illam implere, propterea de facto communiter omnes eam implent, illa satisfactio nullam habebit effectum ex opere operato: quia, quod non oritur ex obligatione & præcepto Confessarij, non est pars huius Sacramenti, nec eleuatur per clausulam ad effectum sacramentalem operandum. Respondetur distinguendo: nam, vel penitentia impletur, postquam concessa quidem est Indulgentia; sed antequam penitens illam lucraretur, vt contingit in Iubilæo, confessio enim fit, antequam homo lucraretur Iubilæum: & tunc penitentia erit pars Sacramenti, & dabit effectum satisfactionis ex opere operato, quia adhuc manebat debitum penam, & durabat

P. Ioan. de Lugo, de Penitentia.

obligatio ex præcepto Confessarij ad satisfaciendum, si non esset aliunde extinctum debitum. Vel penitentia impletur post obtentam Indulgentiam: & tunc, si Indulgentia non abstulit totum illud debitum, sed partem; penitentia operabitur effectum sacramentalem quoad aliam partem, quæ remanet: & fiet vere, ex præcepto Confessarij durante, quando non est extinctum totum debitum.

29. Denique, si Indulgentia extinxit totum debitum penam, eadem videtur esse difficultas, si penitens alijs pijs operibus non iniunctis à Confessario satisfecisset pro illo debito penam, an penitentia postea impleta operaretur effectum sacramentalem ex opere operato. In quo casu Pater Suarez disputat. 50. sect. 1. num. 16. cum Durando probabile putat, ei, qui per Indulgentiam, vel propriam satisfactionem extinxisset iam debitum penam illorum peccatorum, pro quibus penitentia imposita illi fuit, si tamen postea penitentiam sibi impositam exequatur, illam penitentiam prodesse ex opere operato ad delendam penam debitam pro alijs peccatis. Quod tamen mihi difficile est: quia, vt supra dixi, opera imposita à Sacerdote per clausulam non eleuantur, nisi ad effectum illius Sacramenti operandum, qui est remissio perfecta illorum peccatorum, à quibus Sacerdos absoluit. Quis enim credat, quod possit illa satisfactio ex opere operato remittere penam debitam pro peccato post ipsam confessionem commissio? Ratio: quia solum operatur, vt punitio sacramentali, per quam Sacerdos nomine Christi punit, & commutat penam debitam in talem penitentiam: Sacerdos autem non punit peccata futura, nec alia, nisi ea, de quibus iudicat in illa Confessione: ergo non commutat in illam penitentiam, nisi penam debitam pro illis peccatis. Denique, cessante obligatione, cessat punitio: quia actus puniendi oritur à coercitua, qua Iudex potest obligare, & cogere ad penam: sed posita aliunde satisfactione, vel condonatione totali, cessat obligatio penitentis ad illam penam: ergo illa iam non erit punitio sacramentalis ex defectu materiæ, circa quam deberet versari, vt posset esse vera punitio, atque idè non mirum, quod obtenta Indulgentia, illa satisfactio non habeat effectum ex opere operato, nec sit satisfactio sacramentalis, cum non sit satisfactio pro peccatis, quæ pertinet ad illud Sacramentum.

Hinc inferitur primò, tempore Iubilæi posse Confessarium leuiiores penitentias imponere; obligando tamen penitentem ad lucrandum Iubilæum: ad hoc enim conceditur illa remissio à Pontifice, vt subleuetur penitens, qui pro tantis peccatis non poterat agere debitam penitentiam: quod redundat etiam in leuamen Confessarij, qui frequenter nescit, quomodo peccatori ingentibus peccatis grauato possit congruentem penitentiam imponere, præsertim, cum ad quamlibet penitentiam grauiorem difficilem eum innueniat.

Inferitur secundo, hoc pacto posse etiam Confessarium providere penitenti, quem inuenit grauatum multis penitentis ex antea actis confessionibus, quas non impleuit: in quo casu, vt vidimus disputat. 25. sect. 6. Confessarius non potest commutare illas penitentias, non auditis prioribus peccatis: poterit tamen commutare illas in aliquam Indulgentiam plenariam, quam penitens lucratur: quo pacto eum liberabit ab eo onere. Imo, cum hic modus liberationis non oriatur ex potestate secundi Confessarij, sed ex subtractione materiæ, quatenus per Indulgentiam extinguitur illud

B B b 2

illud debitum pœnæ, consequens est, ut possit hoc etiam extra confessionem facere: quinimò ipsemet penitens, si homo doctus esset, potuisset facere illam commutationem: nam re verà non ipse facit; sed Summus Pontifex, qui per concessionem Indulgentiæ tribuit facultatem extinguendi debitum pœnæ, quod erat fundamentum illius obligationis. Quas illationes approbant vici doctissimi Salmanticenses à me consulti, & illas etiam inteno approbas apud Patrem Ioannem de Salas, & Patrem Alphonsum Rodriguez in suis *Manuscriptis*, utrumque virum scriptis, & doctrina satis notum. Qui etiam cum aliis prudenter advertunt, consulendum semper esse penitenti, ut opera imposita, quoad fieri possit adimpleat, nec debere pœnitentias omitti Indulgentiarum occasione: quia illa opera imposita etiam fuerunt à Medico ex desiderio salutis: & quia profunt ad meritum, quod pluri faciendum est, quam redemptio pœnæ temporalis: & quia frequenter homo reus est maioris pœnæ, quam putat: & facile continget, ut post Iubilæum, etiam reus maneat alicuius pœnæ; quia propter varias causas Indulgentiæ effectus potuit, ex aliqua saltem parte, impediri. Ultimo advertendum est, doctrinam positam locum habere, quando quis lucratur Indulgentiam plenariam; non verò si lucratur partialem: quia fortasse illa non æquivalet toti pœnæ, quam pro illis peccatis penitens debebat.

SECTIO III.

De thesauro Ecclesiæ, qui per Indulgentias dispensatur.

32.
Ecclesiæ thesaurus an
datur.

Fuit prima sententia Maironis in 4. *distinct.* 19. *quest.* 2. non dari talem thesaurum, neque ex satisfactionibus Christi, neque ex satisfactionibus Sanctorum. Fundari autem videtur in alia sententia falsa, quod satisfactiones, aut merita Christi non fuerint infiniti valoris, quam impugnauimus *disp.* 6. de *Incarn. sect.* 1. Sed adhuc data illa sententia, non negant eius Auctores, accepta fuisse à Deo Christi merita ad valorem quasi syncategorematicè infinitum, hoc est, cum sufficientia ad redimenda omnia peccata hominum quoad culpas, & pœnas: quod sufficeret in rigore ad perpetuitatem thesauri, ut probat bene Suarez *disp.* 5. *sect.* 1. n. 7.

Secunda sententia est Durandi in 4. *dist.* 20. q. 3. qui negant, hunc thesaurum constare ex meritis, vel satisfactionibus aliorum Sanctorum præter Christum. Tertia sententia esse potest, quod thesaurus constet etiam ex meritis de congruo Sanctorum; non tamen ex satisfactionibus condignis superfluis: in cuius fauorem multa congerit Suarez *sect.* 2. *num.* 7. licet ipse tandem eam deserat.

33.
De fide est
dari thesaurum
constantem ex meri-
tis, & satisfactio-
nibus Christi.

Prima conclusio sit, thesaurum constantem ex meritis, & satisfactionibus Christi negari non posse salua fide. Ita enim docet expresse Clemens Papa VI. in *Extravag. Vnigenitus de pœnitentia, & remiss.* vbi ad concessionem Indulgentiæ plenissimæ præsupponit hoc fundamentum de thesauro infinito, quem Christus Ecclesiæ militanti acquisiuit, cuius thesauri dispensationem Petro, & eius successoribus commisit. Idem definiuit Leo X. in Bulla ad Caiet. quem refert idem Caiet. 3. *part.* *quest.* 48. *art.* 5. Et quidem supposito valore Indulgentiarum, quem Maironis non negat, non potest negari, illum fundari in meritis Christi, cum nulum nobis beneficium spirituale conferatur, aut condonatio pœnæ, nisi propter Christum: si ergo est potestas in Ecclesiâ condonandi debitum pœnæ extra Sacramentum, debet fundari in valore

meritorum Christi. & eius satisfactionum, quæ satisfactiones sunt causa magis vniuoca, & homogenea, ac proinde magis proportionata ad expiandum debitum pœnæ, atque adeo non debent excludi ab hoc thesauro.

Secunda conclusio sit, hunc thesaurum constare etiam ex satisfactionibus superabundantibus aliorum Sanctorum. Hæc conclusio colligitur ex verbis eiusdem Clementis VI. in dicta *Extravag. Vnigenitus*. vbi addit: *Ad cuius quidem thesauri cumulum B. Dei Genitricis, & omnium Electorum à primo iusto usque ad vltimum meritum administratum præstare noscuntur.* Idem constat ex illa Bulla Leonis X. vbi expresse ait, Pontificem thesaurum Iesu Christi, & Sanctorum posse dispensare, quod sub excommunicationis pœnâ teneri, atque doceri præcipit. Denique hoc ipsum constat ex Pio V. & Gregorio XIII. in Bulla contra propositiones Michaelis Baij, inter quas sexagesima erat hæc: *Per passionem Sanctorum Indulgentiis communicatis non proprio redimuntur delicta; sed per communionem charitatis nobis eorum passionem impariuntur, ut digni sumus qui pretio Sanguinis Christi à pœnis pro peccatis debitis liberemur.* Ratio denique est: quia Sancti habuerunt plurimas satisfactiones, quibus ipsi tunc non indigebant, eò quod vel sufficienter soluisent, & satisfecissent iam prius pro debito proprio: vel, quia maior fuit satisfactio, quam debitum, ut contingit Martyribus atrocissima tormenta patientibus. Deus autem, qui nullum meritum condignum absque præmio reliquit, cum illis operibus, ut satisfactoriis nullus effectus correspondisset, congruentissimè illa opera in thesauro suæ memoriæ reliquit, ut saltem in aliis indigentibus aliquando effectum possent habere; cuius thesauri clanes, & dispensationem Summo Pontifici commisit.

Vnde infero contra tertiam sententiam, non sufficere, quod merita congrua Sanctorum sint in thesauro, & concurrent quæ de congruo ad effectum Indulgentiæ. Primum, quia Leo X. in prædicta Bulla docet, hanc concessionem Indulgentiæ, & dispensationem thesauri, fieri per modum absolutionis, vel suffragij, vel solutionis: soluere autem dicit obligationem pretij condigni pro pœnâ: quare non concurrunt Sancti per sola merita congrua, sed per satisfactiones condignas. Vnde idem Leo X. Pontifex præmiserat, concedi Indulgentias ex superabundantia meritorum Christi, & Sanctorum: vbi præpositio, ex, videtur significare pretium potius, quam causam impetrandam. Et postea subdit, hunc thesaurum meritorum Christi, & Sanctorum dispensari. vbi etiam verbum dispensandi significare videtur erogare, & soluere pretium. Denique propositio illa Baij supra relata, & reiecta à Pio V. & Gregorio XIII. continebat, per passionem Sanctorum, Indulgentiis communicatis non proprie redimuntur delicta. Vnde in rigore sermonis fatendum erit, quod passionem Sanctorum reposita in thesauro concurrunt redimendo, hoc est, soluendo de condigno pro pœnâ à nobis debita.

Quomodo autem satisfactiones præteritis Sanctorum possint nunc prodesse de condigno? Respondet Suarez *dicta sect.* 2. *num.* 17. ad 2. Durandi, plene rationem esse; quia ipsimet Sancti in hac vita habuerunt intentionem, saltem virtuales, eas applicandi aliis, qui indigerent. Hæc tamè ratio difficilis est. Primum, quia etiam si aliquis iustus posset vellet, suum ieiunium non reponi in Ecclesiæ thesauro, quia se indignum, v. gr. æstimaret, cuius opera in thesauro manerent, adhuc reponeretur, si ipse non indigeret, nec alteri applicaret: ergo id non oritur

34.
Cuius meriti
ex satisfactio-
nibus
Sanctorum.
Clem. VI.

Baij.

35.
Sic placet
meriti cor-
grui.

36.
Quomodo
plene
rationem
præstat.